

VILJANDI
LINNARAAMATUKOGU
ARENGUKAVA
aastateks
2015-2017

SISUKORD

I SISSEJUHATUS	3
II HETKEOLUKORRA KIRJELDUS	3
III MISSIOON, VISIOON JA PÕHIVÄÄRTUSED.....	4
IV EESMÄRGID JA TEGEVUSED	5
LISA SWOT analüüsi tulemused	10

I SISSEJUHATUS

Viljandi Linnaraamatukogu (edaspidi raamatukogu) arengukava määrab asutuse arengu põhisuunad aastateks 2014–2017. Käesolev arengukava on jätkuks aastaks 2009-2013 koostatud arengukavale, milles püstitatud eesmärgid on osaliselt täidetud.

Arengukava koostamisel on lähtutud Eesti raamatukogunduse, kultuuri- ja infopoliitikast; Kultuuriministeeriumi arengukavast 2010–2020, Viljandimaa arengustrateegiast 2020+, Viljandi linna arengukavast 2013–2020 ning Viljandi kultuurivaldkonna arengukavast aastani 2015.

Arengukava koostamisel osalesid: Reet Lubi, Ülle Rüütel, Maire Killar ning osakondade esindajatena Liivi Metsamaa, Elle Sihver, Veronika Raudsepp Linnupuu, Epp Raudsepp ja Triin Laas.

II HETKEOLUKORRA KIRJELDUS

Raamatukogu alguseks loetakse aastat 1911. Aegade jooksul on raamatukogu korduvalt oma nime ja asukohta vahetanud. Alates 1994. aastast tegutsetakse Viljandi Linnaraamatukogu nime all. 2002. aasta sügisest teenindatakse elanikke praeguses asukohas Tallinna 11/1, alates 2012. aasta septembrist on hoone Sakala Keskuse haldusalas.

Edukaks toimimiseks tehakse koostööd erinevate asutustega nii linna, maakonna, riiklikul kui rahvusvahelisel tasandil.

Põhinäitajad aastail 2011-2013

	2011	2012	2013
Kogud	181588	178312	159057
Kasutajad	7879	7368	7097
Külastused	195815	171089	129578
Laenutused	246881	228273	213887
Üritused	128	142	128
Raamatunäitused	60	71	52
Väljapanekud	21	31	24

Struktuuri kuuluvad järgmised allüksused:

1. Kojulaenusosakond.
2. Ameerika Teabepunkt.
3. Lasteosakond.
4. Lugemissaalid.
5. Komplekteerimisosakond.
6. Avalik internetipunkt.

Teenused ja võimalused:

1. Raamatukogu on kasutajaile avatud 6 päeva nädalas.
2. Internetipõhine tarkvara Urram võimaldab laenutada ja reserveerida teavikuid, pikendada laenutähtaegu, saata teateid ning pidada viiviste arvestust, teha otsingut kõikide süsteemiga liitunud raamatukogude kataloogides.
3. Traadita interneti leviala.
4. Külastajate käsutuses on 19 arvutit.

5. Ligipääs Eesti teadusraamatukogude ja rahvusvahelistele e-andmebaasidele.
6. Kolm individuaaltööruumi.
7. Vaegnägijaile on häälmooduliga arvuti ja optiline suurendusseade.
8. Ameerika Teabepunktis on videote, teatme- ja ilukirjandusega kogu ning puuetundliku ekraaniga arvuti, andmebaasid.
9. Raamatukogus puuduvad teavikuid tellitakse lugejaile raamatukogudevahelise laenutuse teel (RVL).
10. Lastele ja noortele suunatud tegevused.
11. Raamatukogu veebileht, blogid, Facebook ja sündmusinfoportaal Kultuurikava jt. vahendavad informatsiooni raamatukogu tegevuse kohta.
12. Renditakse videoruumi.

III MISSIOON, VISIOON JA PÕHIVÄÄRTUSED

Visioon

Raamatukogu on kogukonnas kõrgelt hinnatud asutus, pakkudes raamatukogu- ja infoteenuseid, olles samal ajal mitmekülgne kultuuri- ja elukestva õppe keskus. Raamatukogu on kogukondlike ning uute partnerlussuhete looja.

Missioon

Raamatukogu missioon on võimaldada piiramatut juurdepääsu informatsioonile, teadmistele ja kultuurile. Toetada süsteemselt ja järjepidevalt eesti keele ja kultuuri säilimist, lugemisharjumuste kujundamist, elukestvate õpet, enesetäiendamist. Pakkuda küllastajaile sõbralikku ja kaasaegsete lahendustega keskkonda.

Põhiväärtused

Ainulaadsus

Raamatukogu on avatud igale teenust vajavale isikule. Põhiteenused, ürituste ja näituste külastamine on tasuta. Raamatukogu on maakonna koduloolise kirjavara koguja, säilitaja ning vahendaja. On maakonna rahvaraamatukogude teavikute komplekteerimise ja töötajate täiendkoolituse keskus.

Usaldusväärsus

Raamatukogu osutab küllastajatele kvaliteetset ja erapooletut teenust. Arvestab võimaluste piires küllastajate soove ning ettepanekuid, järgib oma töös seadusandlust, kehtivaid eeskirju, kokkuleppeid ning sõbraliku ja korrektse käitumise tavasid.

Professionaalsus

Raamatukogu tagab teabevajajale kvaliteetse teenuse, vajaliku ning tõese informatsiooni.

Uuenduslikkus

Raamatukogu on paindlik ja võimeline kiirelt reageerima ühiskonnas toimuvale arengule, kasutades võimaluste piires uusimaid tehnoloogiaid ja lahendusi.

Järjepidevus

Raamatukogu tegutseb lähtudes pikaajalistest kogemustest säilitades traditsioone.

Koostöö

Kollektiiv tegutseb ühise ja mõtestatud eesmärgi nimel. Koostöö partneritega rikastab kogukonda.

IV EESMÄRGID JA TEGEVUSED

Strateegiline arengueesmärk

Raamatukogu on linna ja maakonna kaasaegne info- ja õpikeskus, kujundab positiivset suhtumist lugemisse ja õppimisse, toetab elukestvat õpet, enesetäiendamist ja kultuurilisi vajadusi. Prioriteedid on infokirjaoskuse arendamine ja laste lugemisharjumuste kujundamine. Külastajate kasutuses on mitmekesise sisuga kogud.

Eesmärk 1: Raamatukogu toimib kogukonnakeskusena, mis koostöös teiste paikkonna asutustega loob lisaväärtust piirkonna kultuurielule. Raamatukogu aitab kaasa kohalikule arengule.

Tegevused	Eeldatav finantseerimisallikas	Aeg				Teostaja / vastutaja
		2014	2015	2016	2017	
Raamatukogu on lugejatele avatud sobival ajal	KOV		x	x		Direktor, teenindusjuht
Kasutajauuringu läbiviimine						
Vajaduspõhine koduteenindus	KOV					Teenindusjuht
Teavitustöö teenuse tutvustamiseks		x	x	x	x	
Teenuseks vajaliku sõiduki tagamine						
Uute koduteenindusgruppide loomine						
Individaalkoolitused koduteeninduses e-teenuste kasutamiseks			x	x	x	
Elukestva õppe ja huvitegevuse toetamine	Riik, KOV, projektid	x	x	x	x	Peaspetsialist
Maakonna täiskasvanud õppijale koolituste andmebaasi loomine raamatukogu kodulehel			x			
Täiskasvanud Õppija Nädala läbiviimine		x	x	x	x	
Erinevate kursuste, töötubade ja loengute korraldamine - Arvutikasutamise algõpe - Arvutikoolitused - Andmebaaside tutvustus - E-Eesti - Kirjandusülevaated - Projektipõhised loengusarjad		x	x	x	x	Peaspetsialist, teenindusjuht, osakonnajuhid
Vajalike teavikute soetamine	Riik, KOV	x	x	x	x	Komplekteerimis-osakonna juhataja
Raamatukogu kui kogukonnakeskuse idee tähtsustamine kohalikul tasandil st tugiteenuste, kirjandusklubide, MTÜ-de, seltsingute jpt huvigruppidele keskkonna pakkumine		x	x	x	x	Direktor
Raamatukogu atraktiivseks muutmise vabatahtlike ja koostööpartnerite kaasamise kaudu: - erinevad üritused, - näitused	Riik, KOV, projektid	x	x	x	x	Peaspetsialist, teenindusjuht, osakonnajuhid
Aktiivne turundus ja reklaam						Teenindusjuht
Teenuste ja ürituste turundusstrateegia väljatöötamine			x	x		
Kohalike organisatsioonide ja ettevõtete infovajaduse väljaselgitamine			x			

Veebilehe arendamine		x	x	x	x	
Maakonnasisesest raamatukogudevahelisest laenutusest teavitamine			x	x	x	
Raamatukogu ja raamatukoguteenuste tutvustamine erinevates infokeskkondades (koduleht, portaalid, sotsiaalmeedia, trükimeedia jt.)		x	x	x	x	
Üritused ja koolitused väljaspool raamatukogu						
Mainekujundus		x	x	x	x	
Personali pädevuse tõstmine						Peaspetsialist
Teeninduskokkuleppe väljatöötamine			x			Teenindusjuht

Eesmärgi saavutamist mõõtvad andmed:

Erinevad sihtgrupid on raamatukogu tegevusest informeeritud. Raamatukogu on kogukonnas vajalik. Kasutusel on lugejasõbralikud e-keskkonnad. Raamatukogu on erinevate huvidega inimeste kooskäimise kohaks. Asutusel on positiivne kuvand.

Eesmärk 2: Raamatukogu füüsiline keskkond on inspireeriv, lugemist ja ühistegevust soodustav. Raamatukogu on varustatud kaasaegsete lahendustega.

Tegevused	Eeldatav finantseerimisallikas	Aeg				Teostaja / vastutaja
		2014	2015	2016	2017	
Riist- ja tarkvara uuendamine	KOV	x	x	x	x	Direktor, peaspetsialist
- Iseteenindav laenutus- ja tagastussüsteem	Riik, KOV, projektid			x	x	
Energiasäästlik asutus	KOV					Direktor
- Töötajate pädevuse tõstmine		x				
- Energiasäästuvõtete rakendamine		x	x	x	x	
Füüsilise keskkonna parendamine	KOV	x	x	x	x	Direktor
- Valgustuse parendamine			x		x	
o Perioodikasaal		x			x	
o Kojulaenutusosakond		x			x	
o Lasteosakond		x				
o Lugemissaal				x	x	
- Ventilatsiooni parendamine			x	x		
- Sanitaarremont						
o Kelder					x	
o Fuajee		x			x	
o AIP		x	x			
o Perioodikasaal			x			
o Trepihall					x	
o Kojulaenutusosakond				x		
o Lasteosakond		x	x			
o Videoruum			x			
o Lugemissaal				x		
o Personali korrus					x	
- WC-de renoveerimine				x		
- Trepihallis käsipuude pikendamine (erivajadustega kasutajad) ja laste käsipuude paigaldamine			x			
- Raamatukogu hoone peasissekäigu rekonstrueerimine						
o automaatselt avanevate uste paigaldamine				x		

(erivajadustega kasutajad)						
o valgustuse paigaldamine välisukse ette		x				
o peasissekäigu ripplae rekonstrueerimine		x				
Ruumide funktsionaalsemaks muutmine		x	x	x	x	Direktor
- amortiseerunud mööbli asendamine				x	x	
- ruumikujunduse, kogude paigutuse muutmine				x		
- elektripistikute süsteemi uus lahendus				x		
Ööpäevaringse teavikute tagastamise võimaluse loomine (tagastuskast)		x				Direktor
Raamatuköitja ruumis tõmbekapi paigaldamine					x	Direktor

Eesmärgi saavutamist mõõtvad andmed:

Tagatud on turvaline füüsiline keskkond; kasutusel on kaasaegsed lahendused; raamatukoguvõlglaste arv on vähenenud; toimub erinevaid üritusi ja näitusi ning ruumid on aktiivses kasutuses.

Eesmärk 3: Raamatukogu on mitmekülgne. Kogude komplekteerimine on süsteemne. Võimalik on kasutada erinevaid teavikuid ja andmebaase. Eesti kultuuri saavutused on kättesaadavad nii helis kui pildis.

Tegevused	Eeldatav finantseerimisallikas	Aeg				Teostaja / vastutaja
		2014	2015	2016	2017	
Kogude komplekteerimine (erinevat tüüpi, laadi ja liiki teavikud)	Riik, KOV					Komplekteerimis-osakonna juhataja
- Kogude komplekteerimisel koostöö jätkamine nii linna kui maakonna haridus- ja mäluasutuste, omavalitsuste ja Ameerika Ühendriikide Suursaatkonnaga	KOV, Ameerika Ühendriikide Suursaatkond	x	x	x	x	Direktor, komplekteerimis-osakonna juhataja, Ameerika Teabepunkti koordinaator
Teavikute säilivuse tagamine võimalikult pikaks ajaks						Direktor, osakondade juhatajad
- Parandusmaterjalide soetamine						
- Raamatute turvamine ja parandamine		x	x	x	x	Osakondade juhatajad
- Kogude hoiustamine (hooldamine, toed, sisekliima jne)						
- Tegelemine raamatuvõlglastega						
- Raamatukoguvõlglaste osas koostöö linnavalitsuse juristiga			x	x	x	Direktor
Kasutajakoolitused kogude tutvustamiseks		x	x	x	x	Teenindusjuht
Kogude analüüs		x	x	x	x	Osakondade juhatajad
Periodilised lugejauuringud				x		Teenindusjuht

Eesmärgi saavutamist kinnitavad tulemused:

Hea kvaliteediga ja mitmekesise koostisega kogud, mis vastavad kogukonna vajadustele.

Eesmärk 4: Raamatukogus on kasutusel mitmekülgne e-teenuste süsteem.

Tegevused	Eeldatav finantseerimis- allikas	Aeg				Teostaja / vastutaja
		2014	2015	2016	2017	
Veebilehe järjepidev uuendamine	Riik, KOV					Teenindusjuht
Teadusraamatukogude litsentsipõhiste andmebaaside tutvustamine ja kasutajakoolitused		x	x	x	x	Lugemissaalide juhataja
E-teavikute laenutuskeskkonnaga liitumine				x	x	Direktor
Uute e-teenuste juurutamine			x	x		
- Integreeritud raamatukogusüsteemi URRAM uute liideste kasutuselevõtmine (RVL, iseteenindus)			x			Peaspetsialist
- Lugejaks e-registreerumine				x		Direktor
- Infopäringute lahendamine <i>online</i> teenusena				x		Lugemissaalide juhataja
Ürituste audiovisuaalne jäädvustamine				x		Teenindusjuht

Eesmärgi saavutamist kinnitavad tulemused:
Suurenenud on veebilehe ja e-teenuste kasutajate arv.

Eesmärk 5: Raamatukogus töötab professionaalne personal. Töötajate panus on väärtustatud.

Tegevused	Eeldatav finantseerimis- allikas	Aeg				Teostaja / vastutaja	
		2014	2015	2016	2017		
Töötajate pädevuse tõstmine	Riik, KOV, projektid					Direktor, peaspetsialist	
- Asutusesisene rotatsioon							
- Stažeerimine teistes raamatukogudes		x	x	x	x		
- Õppereisid							
- Koolitused							
Koostööprojektid teiste raamatukogudega			x	x	x	x	Direktor
Töötajate töötasu tõstmine (kultuuritöötajate riiklik palgakokkulepe)				x			
- Struktuurimuudatused				x			
- Palgakokkuleppe sõlmimine			x				
- Palgafondi suurendamine				x	x		

Eesmärgi saavutamist kinnitavad tulemused:
Töötajate motiveeritus ja kõrge professionaalsus tagavad kvaliteetse teenuse.

Eesmärk 6: Raamatukogu maakonna keskraamatukoguna

Tegevused	Eeldatav finantseerimis- allikas	Aeg				Teostaja / vastutaja
		2014	2015	2016	2017	
Maakonna rahvaraamatukogudele teavikute komplekteerimine	Riik, KOV	x	x	x	x	Direktor, komplekteerimis- osakonna juhataja
Maakonna raamatukogude erialane nõustamine ja täiendkoolituse	Riik, KOV, projektid	x	x	x	x	Peaspetsialist

korraldamine						
E-kataloogi Urram maakondliku andmebaasi täiendamine ja redigeerimine	Riik, KOV	x	x	x	x	Komplekteerimis-osakonna juhataja
Rahvaraamatukogude ühise kodulooportaali koostamise koordineerimine maakonnas		x	x	x	x	Lugemissaalide juhataja
Koostöö maakonna kooliraamatukogude ja Pärimusmuusika Keskuse teabekoguga		x	x	x	x	Peaspetsialist
Ürituste ja näituste korraldamine, vahendamine maakonna raamatukogudele	Riik, KOV, projektid	x	x	x	x	Teenindusjuht, huvijuht

Eesmärgi saavutamist kinnitavad tulemused:

Elektronkataloog Urram on maakonna keskne andmebaas. Maakonna elanikud on aktiivsed raamatukogu kasutajad. Tuntakse huvi raamatu- ja kunstinäituste vastu. Maakonna rahvaraamatukogudes töötavad pädevad raamatukoguhoidjad.

V ARENGUKAVA REALISEERIMINE JA UUENDAMINE

Vastavalt Viljandi Linnavalitsuse 21.11.2011 määrusele nr 48 „Viljandi linna haridus- ja kultuuriasutuste kava koostamise ja kinnitamise kord“ ja Viljandi Linnavolikogu 30.10.2014 määrusele nr 33 „Viljandi linna arengukava ja eelarvestrateegia koostamise, muutmise ja kinnitamise kord“ peab kehtiv arengukava mistahes eelarveaastal hõlmama vähemalt kolme eelseisvat eelarveaastat.

Arengukava täitmist viiakse ellu iga-aastaste tegevus- ja finantsplaanide alusel. Iga kalendriaasta algul toimub arengukava täitmise analüüs, püstitatud ülesannete täitmise hindamine, tegevusülesannete korrigeerimine. Arengukava täitmise riskifaktoriteks on muutuv majandus- ja demograafiline olukord, riiklike raamatukogunduse arenguplaanide muutmine.

Igal aastal toimub arengukava ülevaatamine ja muutmine. Ülevaatamise käigus uuendatakse arvandmed, tehakse täpsustused hetkeolukorra analüüsis ning vajadusel muudatusettepanekud tegevuskavasse, samuti muudetakse vajadusel arengukava kehtivuse perioodi.

Arengukava uuendatakse:

- seoses siduvate õigusaktide muudatustega;
- seoses muudatustega omavalitsuse arengukavas;
- seoses asutuse staatuse muutmisega.

Arengukava ülevaatamine ja muutmine Viljandi Linnavalitsuse poolt toimub iga-aastaselt detsembrikuul

SWOT analüüsi tulemused**TUGEVUSED**

1. Tugev meeskond
2. Universaalne teavikute kogu
3. Väärtuslik kodulookogu
4. Tasuta interneti kasutamise võimalus (WiFi leviala, AIP)
5. Tasuta põhiteenused ja üritused
6. Pikaajalised traditsioonid
7. Koostöö erinevate organisatsioonidega
8. Raamatukoguteenuse kättesaadavus
9. Hea asukoht kesklinnas
10. Kvaliteetse vaba aja veetmise võimalus
11. Tunnustatud laste- ja noortetöö
12. Piirkonnas palju õppivaid inimesi
13. Tervist edendav asutus
14. Maakonnas toimiv raamatukoguvõrgustik
15. Ajakohane IKT sh lahendused vaegnägijatele

NÕRKUSED

1. Ehitus- ja projekteerimisvead (läbijooksev katus ja vundament, ruumide ebapiisav ja kulukas valgustus, ebapiisav ventilatsioon, sülearvutitega töötamiseks vähe pistikupesi, planeering ei vasta raamatukogu vajadustele)
2. Kulukas keskküttesüsteem
3. Finantsressursside vähesus füüsilise keskkonna parendamiseks, töötajate koolitusteks ja motiveerimiseks, raamatukogu reklaamiks
4. Raamatukoguvõlgused
5. Ebaselge haldusolukord
6. Linnagalerii ei ole helikindel
7. Mitte-ergonoomiline mööbel
8. Turvalisuse puudumine
9. Ruumide kasutamise piiratus
10. Töötajate ebahütlased oskused ja valmisolek IKT vahendite kasutamiseks

VÕIMALUSED

1. Olla kogukonna kultuuri-, info- ja tugikeskus
2. Hankida erinevate projektide abil aktiivsemalt finantseerimisvõimalusi
3. Kujuneda elukestva õppimise keskuseks
4. E-teenuste tutvustamine
5. Aktiivne turundus ja mainekujundus
6. Viljandi Linnaraamatukogu osatähtsuse suurenemine maakonna keskraamatukoguna

OHUD

1. Teavikute ostuvõimaluse pidev vähenemine nii hinnatõusu kui toetuse vähenemise tõttu
2. Ebaselge haldusolukord
3. KOV-i madal investeerimisvõimekus ja vähenev eelarve
4. Hoone ehitusvead (läbilaskev katus, lekkiv kelder jne) halvendavad kogu maja seisukorda
5. Spetsialistide lahkumine piirkonnast
6. Inimeste väärtushinnangute muutumine
7. Töökeskkonna ohud: tolm, niiskus, halb ventilatsioon ja valgustus
8. Kultuuri- ja infopoliitika ebastabiilsus
9. Linna demograafiline olukord
10. Laste- ja noorte üleorganiseeritus
11. Inimeste vähenev funktsionaalne lugemisoskus
12. Tasuta teenuse pakkuja mainega seotud ohud (kodutud)